

که ئەشاخ گرتن (الحجامه) لەروانگەهێ ئیسلام و زانستی نوێوه

[کردی - کوردی - kurdish]

شاخهوان مام دهرویش

پیداچونهوهی: پشتیوان سابیر عەزیز

2013 - 1434

IslamHouse.com

الحجامة من منظور الإسلام والعلم الحديث

« باللغة الكردية »

شاخوان مام درویش

مراجعة: بشتیوان صابر عزیز

2013 - 1434

IslamHouse.com

که له شاخ گرتن (الحجامه) له پروانگه ی ئیسلام و زانستی نوښه

سوپاس و ستایش بۆ خوای گهوره و میهره بان، وه درود و صهلات و سهلام له سههر محمدی کوری عهبدوڵا و سهرحهه م پیغه مبه رانی تریش، وه بۆ سهه نال و بهیت و هاوهل و شوینکه وتوانی ههتا ههتایه .

که له شاخ گرتن یا خود حیجامه ده رهینانی هیندیك خوینه له له شی مروّف له ریگه ی بریندارکردنی پیسته وه، که نه و خوینه ی له م ریگه یه وه ده رده هینریت به خوینی پیس ناوده بریت، که ده رکه وتوه چه ندین سوود و قازانجی هه یه له رووی ته ندروستیه وه .

ئەمىش دوو جوړه:

1- كه له شاخى ووشك: كه به بى دهرهينانى خوین دهبیت و

تهنها به دانانى كوپهكانى حىجامه لهسهر پيىست و

هه لگوشينى پيىست به ههواى ناو كوپهكان دهبیت، كه ئەم

جوړهيان له سونتهتى پيغهمبهردا (صلى الله عليه وسلم)

نه هاتوو و تهنها داهينانى پزىشكه كان و كه له شاخ گرهكانه

وه ئەم جوړهيان به مهساجيبش ناودهبريىت، كاريكى زور ئاسان

و بى ئازاره و هاوكات بهسووده له چارهسهرى شوينى ئازار و

نه خووشيهكانى جومگهكان.

2- كه له شاخى تهپر (كه له شاخى خوئينى): ئەم جوړهيان كه به

الحىجامه الاسلاميه ناو دهبريىت كه له شاخى سه رهكيبه و

سونتهتى پيغهمبهرى خوايه (صلى الله عليه وسلم) ئەمىش كه

به بریندار کردنیکی سهر روویی پیست و دهرهینانی خوین
 لییهوه دهبیّت، برینهکان دواى دانانى کوپهکان و ههلمژینی
 پیستهکه بو ماوهیهک و لابردنی، ئینجا به موسیك یاخود نوکی
 دهرزیهک یان کهتهریک دهک ریّت که تهنها دهروشینریّت وهک
 ئه و شیوهیهی که پزیشکهکان له کاتی خوین گرتن بو
 تاکیکردنهوه له نهخوئشی دهگرن، دواتر دووباره کوپهکانی
 لهسهر ههمان شوین دادهنریتهوه پیستهکهی پی
 ههلهدگوشرریّت تا ههرچی خوینی پیسه دههینریته دهرهوه..
 وهک باسمان لیوه کرد ئه م جوړهیان سوننهتیکی گهورهی
 پیغهمبهری خواجه (صلی الله علیه وسلم) و که له فهرموده
 گهلیکی زوردا هاتووه، وهک له م فهرمودهیهدا دهفهرمویت: « إِنْ
 كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَّتِكُمْ خَيْرٌ فَنِي شَرْطَةِ مُحَمَّدٍ أَوْ شَرِيَةِ مِنْ عَسَلٍ أَوْ لَدَعَةٍ يَنَارٍ »
 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): « وَمَا أُحِبُّ أَنْ أَكْتَوِيَ » (رواه مسلم).

بيان فہرموویہ تی : « الشفاء في ثلاثة: شربة عسل أو شرطة محجم، أو كمية نار
وإني أنهى أمتي عن الكي » [رواه البخارى] .

بيان فہرموویہ تی : « إن أفضل ما تداويتم به الحجامه، أو هو من أمثل
دوائكم » [متفق عليه] واته: ئەگەر شیفا و سوود ھەبیت لە

دەرمانەکانتاندا ئەو ھە لە بریندارییی کە لە شاخ گرتن و

خواردنە ھە ھەنگوین و داخکردندا ھە یە، بە لام پێغەمبەر

(صلی اللہ علیہ وسلم) فہرمووی: من ھەز لە داخکردن ناکەم.

کە لە شاخ لە سەر زۆربە ی شوینەکانی لە ش دە کریت لە وانە ش:

پشتە سەر، پشتە مل، پشت بە گشتی، ران، ھەردوو قاچەکان،

بال و ھەردوو دەستەکان، جومگەکان ئەویش بە پێی شوینی

ئازار و نەخۆشیەکان دەبیت، بە لام باشتترین شوین بۆ حالەتی

ئاسایی کە ھەک سونەتیک و عادەتیک ی خو پاریزیی سالانە یا خود

وہرزانه ئەنجام بدریّت وەك له فەرموودەشدا هاتووہ كە
باشترین نہریت و خوو كەلەشاخ گرتنہ وە باشترین شوینی
جەستەش بو ئەو كارە ناوشانہ ، وەك لەم ریبوایەتەدا هاتووہ :
كان رسول الله (صلى الله عليه وسلم) « يجمع في الكاه ل » واتە: پيغەمبەر
(صلى الله عليه وسلم) لە ناوشان یان خوار دەفەى شان
كەلەشاخی دەگرت .

دەربارەى كاتى گرتنى كەلەشاخ ھەموو كاتىك دەكریّت و
زۆریش ئاساییە ئەمما بو ئەوہى زیاتر سودى ھەبیت باشتر
وايە پيش وەرزی گەرما بكریّت واتە لە بەھاردا كە دەكاتە
مانگەكانى (4 و 5 و 6) ئەمیش بە دەلیلى ئەم فەرموودەيەى
پيغەمبەرى خوا (صلى الله عليه وسلم) كە دەفەرمویّت:

إستعينوا على شدة الحر. واتە: پشت ببەستن بە حىجامە بو
بەرەنگار بوونەوہى گەرماى زۆر، كەوابوو پيش هاتنى وەرزی

گه‌رما ده‌کات که هاوینه، باشت‌رین ئه‌و رۆژانه‌ش که تیایدا
ئهنجام بدریت رۆژه‌کانی 17 و 19 و 21ی مانگه‌کانی کۆچییه،

ئهمیش به ده‌لیلی ئهم فهرمووده‌یه‌ی تری پیغه‌مبه‌ری خوا

(صلی الله علیه وسلم) عن أبي هريرة - رضي الله عنه - قال: قال رسول

الله (صلی الله علیه وسلم): « من احتجم لسبع عشرة من الشهر وتسع عشرة

واحدی وعشرینکان له شفاء من كل داء » [صحیح الجامع للالبانی رقم

الحديث 5968]

حیجامة توپژینه‌وه‌ی تهن‌دروستی زۆری له‌سه‌رکراوه له ئهمریکا

و ئهوروپا و سین و یابان و میسر و چه‌ندی‌ن شوینی تر و

چه‌ندی‌ن بیروک‌ه‌ی له‌سه‌ر دانراوه له‌وانه: بیردۆزی هه‌ژاندنی

کۆتاییه ده‌مارییه‌کان و چالا‌ک‌کردنیان، بیردۆزی کاریگه‌ریی

له‌سه‌ر بواری کارۆموگناتیسی له‌ش (وه‌ک کرداری ده‌رزی ئاژنی

صینی)، بیردۆزی زیاد‌کردنی رژاندنی مادده‌ی ئۆکسیدی نیتریک

(که ده بیته هوی زیادکردنی رژاندنی مادده هیمنکهره وهکانی

لهش وهك: ئهنرۆفین و ئینکیفالین بو شکاندنێ ئازار).

به پیی دواین تووژینه وهکان دهر که وتوو که حیجامه یاخود

که له شاخ سوودگه لیکی ئیجگار زوری ههیه ئهمه ی لای

خواره وهش کۆمه لیک له و سوود و قازانجانهیه:

1- دابه زاندنی ریژه ی خوین و دابه زاندنی چهوری له خویندا و

چالا کردنی خوین به رهکان.

2- دابه زاندنی پهستانی خوین ، له فهرمووده یه کدا هاتوو: «

إِحْتَجَمُوا... لَا يَتَّبِعُ بِكُمْ الدَّمُ فَيَقْتَلِكُمْ» واته: که له شاخ بکه ن وه کو

خوینتان تووشی زیاد بوون و له سنورده چوون ببیت (واته فشاری

به رز بیته وه) و بتانکوژیت.

3- بۆ ئەوانەى نەخۆشپەكانى دلىان ھەپپە ۋەك نۆرەكانى دل و سنگەكوژە و دل پەلەپەلى.

4- سىستىمى بەرگرى لەش بەھىزىدەكات بەھۆى زىادبوونى ماددەى (ئىنتەرفىرۆن وئىنتەرلىوكىن) دواى حىجامە.

5- بۆ ھەوكردىنى جومگەكان وئازار و رۆماتىزمى جومگەكان (لەتوئىزىنەۋەپەكدا بۆ بەدەستەپىنانى بىروانامەى ماستەر لەلاپەن د.صەبەاء محمد لە كۆلىجى پىزىشكى زانكۆى ئەزھەر لەسەر كارىگەرىى حىجامە لەسەر نەخۆشى رۆماتىزمى جومگەكان دەرگەوت كە 80% ى نەخۆشەكان سوودىان لە كەلەشاخ ۋەرگرت بۆ چارەسەر و كەمبوونەۋەى ئازارى جومگەكانىان).

6- یارمه تیدانی لاوازی بیرکردنه وه و بیرچوونه وه و زیادبوونی
ته رکیز و ریگرتن له تووشبوون به جه لته ی می شک و دووباره
بوونه وه ی له وانهدا که تووشبوون.

7- بو سه رئیشه ی در یخایه ن و سه رئیشه ی نیوه یی (شه قیقه)
زور به سووده (له فه رمووده یه کدا هاتووه : « احتجم رسول الله (صلی
الله علیه وسلم) وهو محرم فی رأسه من شقیقه کانت به » [رواه البخاری] ،
واته: پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) که له شاخی گرت
له سه رییدا به هو ی شه قیقه یه که وه که تووشی بوو.

که له شاخ بو هه موو که سی ک له باره و ده کری ت جگه ئه وانه ی
هه ندی ک باری تاییه تی یان نه خووشیان هه یه که قه ده غه یه
بو یان که له شاخ بگرن وه ک: ئافرته له کاتی سووری مانگانهدا،
یان ئافرته تی دووگیان و شیرده ر، مندا ل پی ش بالغبوون

(که له شاخ گرتن بۆ منداڵ یا خود که سانی خوار ته مه ن 20 سال
نه گونجاوه له گه ل که سانی به ته مه ن) ههروهها ئه و که سانه ی
که روونبوونه وه ی خوین یان خوینبه ربوون یان که مخوینیان
هه یه .

له ئیستادا ئامیری نویی که له شاخ گرتن هه یه و ده ست
ده که ویت که وا باشه ئه م جوړه ئامیرانه به کار به یئیریت نه ک
گلاسی شوشه که به ئاگر ده کریت چونکه نا ته ندروسته و زیان
به خشه، له کاتی ئه نجامدانی که له شاخدا پپوویسته ره چاوی
پاکژی شوینی ئه نجامدانی و ئامیره کان بکریت، پپوویسته ئه و
موس و که ته رو ده رزییه ی که بۆ برین کردنه که به کار دیت
تازه بیت و بۆ که سی که به کار نه هیئندریت و دوا ی ته واو بو نی
فری بدریت ههروهها لۆکه و کلینسی ته رو ده رمانی پاککه ره وه ی
برین و مه له مه ی چه ورکردن بۆ دوا ی ته واو بوون و

پاککردنه وهی برینه کان به کار بهینریت، پیویسته دوای نیوه
بوونی کوپه کان له خوین لیبکریته وه گهر پیویستی کرد دوباره
دابنریته وه وه دانانی تهنها چوار کوپ کیفایه ته بو که سانی
ئاسای ئەمما زیاتر به پیی پیویستی که سه که ئاساییه.

ئهو که سه ی که که له شاخه که ی بو ده کریت وا باشه پیشتر خوئی
شوردبیت و بو ماوه یه که نانی نه خواردبیت وه دوای ته واو
بونیشی یه که سه ر نان نه خوات وا باشه ماوه یه که به سک به
تالی بمینریته وه بو زیاتر چالاکبونی خوین به رو خوین
هینه ره کان وه دواتر شله مه نی زور بخوات، هه ولیش بات زوو
شوینی برینه کان ته ر نه کات.. به گشتی که له شاخ گرتن
کاریکی ئاسانه و ئازاریکی ئهو توئی نییه و به تایبهت کاتیکی
که سه که شماره زا بی و خولی تایبهتی به و بواره بینیبیت.

له کوټایدا پښمای هه موو برابیه کی مسولمان ده که م که هه و ل
بات که له شاخ بگریټ به هیوای ئه وه ی له و هه موو سود و
قازانجه ی بی به ش نه بیټ ئه مه سه ره رای ئه و سونه ته ش که
زیندووی ده کاته وه .